

Egy vizsgálat tapasztalata:

A nevelőotthonokban jól gondoskodnak a gyermekekről

Csongrád megye 11 nevelőotthonában tartott vizsgálatot a Csongrád megyei Főügyészség azzal a céllal, hogy megtudják, milyen a sorsa a nevelőotthonokban elhelyezett több mint 600 állami gondozott gyermeknek, és betartják-e a nevelőotthonokban elhelyezett gyerekek helyzetét szabályozó rendelkezéseket.

1.

A hosszú ideig tartó vizsgálatok sorozatát végeredménye az a megállapítás, hogy az állami gondozottakat ellátó otthonok tiszták, a gyermekek jól öltöztettek, akár a többi hasonló korú gyermek. Élelmiszerük kisebb kifogásoktól eltekintve megfelelő — mindezt azért mondhatjuk el, mert a nevelői gondosságnak köszönhető, hogy az ártandóság után sem emelt normából el tudják látni a gyerekeket. A családban nevelkedő gyermekek megfelelő ellátását a családi kassza plusz költséggel támogatja — az állam gyermekeinek is ugyanúgy kopik viszont cipője, ruhája, indokolt lenne számukra az ellátási norma korrekciója. Ugyancsak befolyásolja körülményeiket, hogy némelyik intézet túlszűkült — ez tisztasági szempontok mellett feltétlenül nevelési gondokat is jelent — ugyanakkor más intézetekben van még férőhely.

Az, hogy milyen körülmények között élnek, milyen nevelésben részesülnek a család nélkül felnövő gyermekek, egész életükre kihat. Eppen ezért nagy gondot fordított az ügyészség, hogy alkalmasság-e az ott dolgozó nevelők erre a nemcsak szigorúan szakmai, de rendkívül sok emberi pluszt kívánó feladatra. Mindenképpen megnyugtató a vizsgálatnak az a megállapítás, hogy nemcsak a szakképzett nevelők, de az intézetekben dolgozó technikai személyzet is kiállja a próbát. Hivatásetetből, sok olyan van közöttük, aki hosszú évek óta kiemelkedően jó szakmai felkészültséggel, emberséggel végzi munkáját. Figyelemre méltó a köszönhetően olyan új módszerek, pedagógiai „fogások” is meghonosodtak, amelyek azt célozzák, hogy a gyermekek valóban otthonnak érezzék azt a helyet, ahol tulajdonképpen kényszerűségből tartózkodnak, hiszen vagy árvák, vagy szülei lelketlensége miatt kerültek ki a családi fészekből.

2.

Megvalósították például, hogy a szegedi Londoni körúti nevelőotthonban óvodás gyermekek is legyenek, hogy a kisebb és nagyobb gyermekek barátsága érzelmi pluszt jelentsen a növendékek számára, de hasonlóan jelentős, hogy a szegvári óvoda és nevelőotthonban 1971 óta általános iskolás gyermekek is vannak, nem csak óvodások, mert így 3 évestől 14 éves korig ugyanabban az intézetben lehetnek, nem kell megküldeniük a más intézetbe való áthelyezés válságaival. A szegvári intézetben például a testvéreket gyűjtötték össze, így olyan érzelmi kötődés alakult ki közöttük, hogy az állami gondozás megszűnése után a gyermekek legalább egymásra támaszkodhatnak, egymást szeretve segíthetik, ha már a szülei segítségére nem számíthatnak. A szegedi Ifjú Gárda Városi Kihelyezett építési csoportja is újszerűen oldotta meg a munkavizonyban álló, de még kis korú állami gondozottak nevelését: a gondozott fiatal-

lok keresetükből tartják fenn magukat, vagyis az intézetből és a nevelőktől nem függenek szorosan, mégis igénylik a nevelők irányítását, segítségét még olyanok is, akik felnőttek és munkaszállásra költöztek. De mindenképpen a nevelőket dicséri az is, hogy a volt növendékek éveken át leveleznek hajdani nevelőikkel, meglátogatják régi intézetüket.

Külön figyelemmel vizsgálták, hogyan biztosítják a fegyelmet az intézetekben. Jó a légkör a nevelőotthonokban, bizonyítja ezt az is, hogy kevés a szökés és megfelelő a tanulók iskolai eredménye is. Általában 3,1 és 3,3 körül van a nevelőotthonok tanulmányi átlaga. A gyerekek nagy többsége továbbtanulásra alkalmas, és közülük sokan szakképzettiséget szereznek, mire felnőnek. Több gond csak azokkal a gyerekekkel van, akik később kerültek ki a nevelésükre alkalmatlan családi környezetből. Általában ők azok, akik meg-megszöknek az intézetből, mert nehezen tudnak alkalmazkodni. A szökések száma igen alacsony, több olyan otthon van, ahonnan 1971-ben és 1972-ben egyetlen gyermek sem szökött meg. Ezekben az otthonokban jól érzik magukat a gyerekek, ahonnan viszont szökődsnek — mint kiderült —, előfordult, hogy

a rendtartásban engedélyezett fegyelmezési módszerektől eltértek. Ez így nagyon finoman hangzik: a Rigó utcai otthonban két nevelő is megütötte a gyerekeket, és durván beszélt velük. Balástyán pedig egy helytelen kollektív büntetés miatt szökött meg néhány gyermek. Reméljük, hogy ez az intézkedés után nem fordulhat többé elő! A szökésekkel kapcsolatban szükségesnek tartja a Csongrád megyei Főügyészség, hogy elvi döntést kellene hozni, miszerint büntetőeljárást lehessen kezdeményezni olyan felnőttek ellen, akik a megszökött állami gondozott erkölcsi züllését okozták.

3.

Az állami nevelőintézeteknek jó kapcsolataik vannak a tömegszervezetekkel, sok szocialista brigád segíti őket társadalmi munkával, emberei kapcsolatok kialakításával. A nevelőknek gondot okoz viszont a gyermekeknek családjukkal való kapcsolata, ami nemegyszer károsan hat, megnehezíti a gyermekek nevelését.

A kisebb hibáktól eltekintve mindenképpen az a summázata a vizsgálatnak, hogy jó kezekben vannak a Csongrád megyei intézetekben az állam gyermekei.

Szóke Mária

Gyorsan bomló gyomirtó szerek

Régi gondja a mezőgazdaságnak, hogy a nagy hatású gyomirtó szerek igen lassan bomlanak el a talajban, és így a következő években is csak ugyanazt a növényt lehet vetni a vegyszerrel kezelt táblán. S végül a talaj teljesen telítődik a gyomirtó szer hatóanyagának maradékával. A növényvédők szerek gyártásával és kutatásával foglalkozó intézmények arra törekednek, hogy rövidebb bomlásidőjű gyomirtókat adjanak a mezőgazdaságnak. A Balatonfüzdi

Nitrokémia Ipartelepek kutatóinak sikerült olyan alapanyagú gyomirtószerek-kombinációkat kikísérletezni — elsősorban a kukorica gyomtalánítására —, amelyek egy tenyésztő alatt bomlanak el, a következő évben már semmiféle kárt nem tesznek. Néhány nagyobb kukorica-termelő állami gazdaságban — Bábólnán, Szekszárdon — eredményesen kipróbálták az új szereket. Decemberben már megindult az üzemszerű termelés.

BERCELI A. KÁROLY

Hullámsír

136.

A nyomozó nem tudott elég sebesen végigszáguldan a sorokon, hogy megállapítsa: itt valóban összekülvés készül, mégpedig a király szent személye ellen, mert az éppen kezeltébe kerülő papíron is ilyenféle címek voltak láthatók: „az istenfő szakállas hóhér”, „Zsófia, a sátni néber, az ártatlan Batthyány gyilkosa”, „a véreb (Haynau) és a gazdája”, s aztán keserű kifakadások a kiegyezés ellen, melyhez a császár nem emberségből vagy bölcs belátásból járult hozzá, sem a magyarság iránti megbecsülésből, hanem szorongatott helyzetében, megrémülve a sorozatos harcok veresége miatt. „Akkor kellett volna a farkunkra állni, mert akkor vált nyilvánvalóvá, hogy Ausztria Magyarország nélkül reménytelen szétesésre vagy a nagy német birodalomba való beolvadásra ítélt tákolmány. Sajnos, a lángeszű Deák is tévedett, vagy túl lojális volt, mert akkor kellett volna ragaszkodni a 49-hez.”

De talált följegyzéseket a „felfűjt” József császárról, a kétszínű Lipótról, s több oldalnyi kárhoztató szöveget Mária Teréziáról, s végzetes apjáról, aki a pragmatika sanctióval örökre ehhez a kis tehetségtől családhoz kötötte a magyarságot. Valóban, csak úgy áradt a sorokból a lázítás, az úszítás, de az észinte keserűség, s a történelmi ítélet is, melyet az a szinte személyes

ellenszenv még csak meggyőzőbbé, bár ugyanekkor tudománytalanabbá is tett. Pintér Pista, mikor hozzáfogott a rőpirat megírásához, Gábor felkérésére, először tárgyalagos fejtegetéseket vetett papírra, arra gondolva, hogy ez a legmeggyőzőbb módszer. De aztán — éppen Gábor javaslatára — egy kis hordószónoki ízt vegyített belé, hiszen nemcsak arról van szó, hogy a köztársaság szükségességéről, de legalábbis a Habsburg-dinasztia detronizálásáról meggyőzők az értelmiségi embereket, akik erre esetleg egyébként is hajlamosak, hanem, hogy a nagy tömegekre hassanak, s ehhez ez az alpári, olcsó, de mindenestre izgatós és felbőszítő hangnem az alkalmasabb. Pista sokáig vonakodott, hogy ilyen uszító sorokat írjon le tanár létére, de mikor Sarolta végképp kikosarazta, olyan mérhetetlen keserűség szállta meg, mely azokban a napokban nemcsak a dinasztia, hanem az egész világ ellenségévé tette, s ebben a komor hangulatban szinte kéjjel írta le a gyalázkodó, s lényétől eléggé idegen mondatokat. Egy-két nyugodtabb alvás, s a gáton végzett kimerítő munka után azonban újra húzódozott mivolta teljes megtagadásától, s éppen aznap, hogy Tomanek megjelent, határozta el, hogy sutba vágja az egészét, s a tudományos és népszerű stílus között keres egy olyan egyensúlyt, mely neki is megfelel, s egyben a célt is kedvezően szolgálja.

Tomanek a leglátványosabb oldalakat emelte ki a jegyzetkötegből, s vágta zsebre, s most már ő sem kételkedett abban, hogy itt valóban többről van szó, mint egyszerű, lelkes republikánus érzelmek kifejtéséről. A vizsgálóbíróknak mégis jó szimatja volt, bár a tanárt ő fedezte föl, s leplezte le. Pintér Istvánt mindenképpen le kell tartóztatni. Előbb azonban természetesen a vizsgálóbírók kell útja eredményéről tájékoztatnia,

Iskola élet-közelben

Véget értek a nevelőotthoni leti értekezletek, s a tanintézetek pedagógusai az állami oktatás továbbfejlesztését szolgáló határozatok nyomán kimunkálták — az iskola sajátos helyzetének megfelelően — a maguk tennivalóját. Az iskolák pedagógusai már hozzá is fogtak a saját teendőik elvégzéséhez, hogy hatékonyabban tegyék a nevelést, „házon belül” is küzdjenek a túlerhelés ellen, erősítsék a fegyelmet, változtassanak a tanulók rossz, biflázó, magolós tanulási módján, könyveljék a gyermekek számára a tananyag megértését, közvetlenebbé tegyék a tanár-diák viszont, szélesebb körben érvényesüljön a tantestületi demokrácia és így tovább. Bizonyára sok-sok jó és értékes gondolat nyer majd kivitelezést, melynek mind a tantestület, mind a tanulóifjúság a hasznát látja.

Az ifjúság maga is sokat foglalkozik napjainkban az oktatásügy kérdéseivel. Értelhető is: sorsukról van szó. Számukra sem közömbös, hogy milyen mélységű tudást visznek magukkal az életbe, használni tudják-e azt a gyakorlatban, több lesz-e a lehetőség a szórakozásra és az önművelésre stb. Egy-egy olvasott mondat, újsághír, a rádióban és televízióban elhangzott nyilatkozat tartalmánál sokszor megálltak és megkérdezték: milyen lesz ez a gyakorlatban? Felelősséggel, komolyan szölközött hozzá a dolgokhoz, ahogy ezt ifjúságunk többségétől már megszoktuk. De, mint ahogy ez már az iskola életében általában szokás, mindig akad egy-két fiatal, aki szeret kicsit többet mondani, s a dolgok lényegéből egyet-egyet félreérteni. Volt ilyen most is.

A múltkor beszélgettem egy szülővel. Azt mondta: az ő gyermeke arra a következtetésre jutott, hogy a túlerhelés megszüntetése azt jelenti, hogy alig kell tanulnia a diákoknak. Egy másik szülő pedig azt mesélte el, hogy egyesek azért tartják feleslegesnek az érettségire való felkészülést, mert júniusra a jelenlegi érettségi forma úgyis megváltozik. S vannak még ezenkívül úgynevezett „jól értesült diákok”, akik az „ezt hallottam, azt hallottam” elve alapján terjesztnek „rémhíreket” a tanulás devalválásával kapcsolatban. (Nem is ítélem el őket. Hol van olyan diák, aki ebben a helyzetben érettségi előtt állva nem arról álmodik, hogy könnyebb lesz az érettségi?) Mondtam:

Jó tanács a félév előtt

keves a számuk, de azért érdemes erre a dologra is felfigyelni. Miért érdemes? Azért, mert könnyen zsákutcába futhatnak, túl szép álmokat építgetve nehezen ébrednek rá a valóságra. Pedig dr. Gosztonyi János miniszter-helyettes az egyik — televízióban elmondott — nyilatkozatában világosan megmondta: az ideai iskolai évben az érettségi eddigi módján nem változtatunk, majd később azt is hozzátette, hogy a diáknak továbbra is az a legfontosabb dolga, hogy tanuljon.

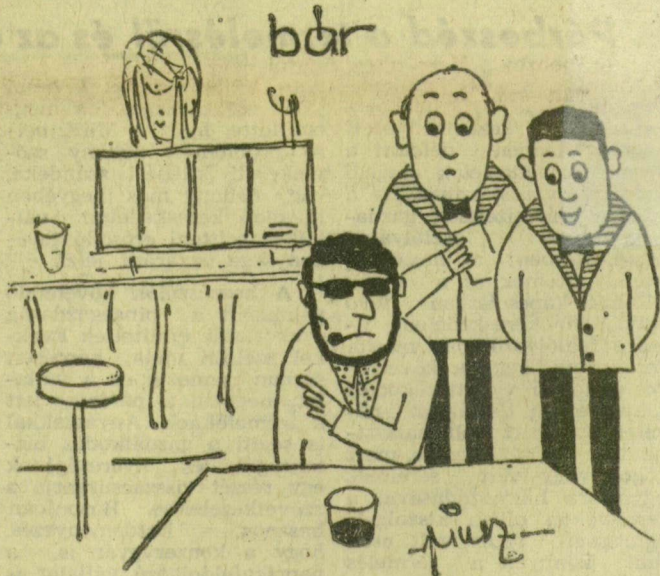
Ez az igazság! A tananyag csökkenésének, a túlerhelés megszüntetésének elve nem a színvonal csökkenését fogja jelenteni. Sőt! Azt kell minden diáknak megértenie, hogy oly módon kívánunk kevesebbet adni, hogy taláiban viszont többet nyújtunk. Úgy, hogy a csökkenés végül is minőségi emelkedéssel járjon együtt. Ennek az elvnek kell realizálódnia a változásban. Az alaposság, a szilárd ismeretek nyújtása stb. kerül majd jobban előtérbe, s nem az, hogy aki eddig hányaveti módon vette a munkát, az a jövőben még jobban megéljen a semmittevésből.

Jön a félévi bizonyítványosztás, s minősíteni fogják a tanulókat. S ez a minősítés nem játék: befolyásolja a pályaválasztást, a továbbtanulási lehetőséget és így tovább. A „csak azt tanulok, amit szeretek” gondolata hamis illúzió. A felvételi vizs-

gákon például az idén is színvonalasan kell tudni a felvételi tárgyak anyagát, mert a vitt pontok még érvényben lesznek. S érthető is, mert nem lehet dolgokat máról holnapra megváltoztatni, s különösen azt nem kell módosítani, ami jó. S azt is jegyezzük meg: akár-hogy is változik, korszerűsödik, alkalmazkodik az iskola és az oktatásügy az életben végbement fejlődéshez, a tudomány-technikai forradalomból fakadó változásokhoz: a diáknak mindig tanulnia kell. Szorgalmasan és színvonalasan. Leninnek a Komzomol III. kongresszusa küldötteinek mondott figyelmeztető mondatai jutnak most eszembe: nem lehet valakiből kommunista ember anélkül, hogy el ne sajátítaná azt, amit az emberi tudás összegyűjt. „Hiba volna úgy gondolkodni, hogy elég elcsajátítani a kommunista jelszavakat, a kommunista tudomány következtetéseit anélkül, hogy elcsajátítanánk az ismereteket azt az összességet, amelynek következménye maga a kommunizmus... Kommuniztáknak csak úgy lehetünk, ha elménket mindazoknak a kincseknek ismereteivel gazdagítjuk, amelyeket az emberiség felhalmozott.” Ezek a mondatok most is igazak. S annál jobbat, minthogy a félévi minősítésre és az érettségire minden tanuló-nak ajánlatos jól felkészülnie, nem tudok mondani és ajánlani.

Bánfalvi József

Nagyképűség

— Kérem, küldje el az autogramgyűjtőt!
— Bocsásson meg, művész úr, de ő a főpincér.

a tanár szökésétől nem kell tartania, részint mert aligha fogja észrevenni, hogy több lap hiányzik jegyzetéből, másrészt mert ha még ma visszautazik Pestre, a titkos elfogatási parancsot már akár holnap elhozhatja magával, persze, most már több hatóság személyi társaságában. Nem is kutatót tovább, hanem még egyszer körültekintve a kis szobán, hogy nem mulasztott-e el valamit megfigyelni, megelégedetten, s nagy dobogással lépett ki a tornácra, s az udvaron matató öreg Pintérnek integetett, s torka szakadtából igyekezett túlkibábelni az egyre mérgesebben ugató kutyát, mely, mintha megéreztte volna benne a kopót, már-már támadni készült.

— Mégsem várom meg, Pintér bácsi, a Pistát, hátha csak késő este jön meg. Majd más-kor eljövök újból. Mondja meg neki, hogy egy tanárkollegája volt itt Pestről, aki azt szeretné volna megtudni tőle, hogy nem volna-e kedve magát Pestre áthelyeztetni. Most volna erre lehetőség. Solthy Ádám a nevem, Pesten én is tanár vagyok.

— Mögmondhatom neki, de nem hiszöm, hogy elmögy innen. Nagyon szereti Szőgedőt, mög hát minket se akar itt hagyni vénségünkre tán.

— De Pesten nagy hővő vár rá.

— Hát, mögöghet. Majd eldönti ő, hogy mit akar. Aztán most mingyárt el kéne menni?

— Ó, nem, csak szeptemberben, az új tanév kezdetén.

— Szeptemberben? Jó. Ha élünk addig — pusmogott az öreg fanyar mosollyal, már szinte fásultan. Aztán nyújtotta a nagy, erős tenyerét a nyápic kis emberkének. — No, Isten áldja mög. Aztán majd írjon, vagy gyűjjön újból. — Erre megpöccintette a kucsmája zsíros szélét, s a fejével gyökkitett egyet.

(Folytatjuk.)